

Nr 535

Av herrar **Heckscher** och **Thapper**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 114, angående ny organisation för civilförsvaret, m. m.

I proposition nr 114 föreslår Kungl. Maj:t i samband med organisationsförändringar i civilförsvarsstyrelsen bland annat att en befattning som civilförsvarsöverläkare i lönegrad Ae 25 skall inrättas. I fråga om behovet av denna tjänst ha inga delade meningar förekommit. Däremot har någon tvekan förelegat i fråga om lönesättningen. De tre militära försvarsgrenarnas medicinska chefer ha sina tjänster placerade i lönegrad B 1, och generalläkaren i B 6; byråöverläkaren i försvarets sjukvårdsstyrelse är i likhet med försvarsgrenarnas medicinska chefer placerad i lönegrad B 1. Det har gjorts gällande, att civilförsvarsöverläkaren i varje fall icke bör vara placerad i lägre lönegrad än de militära försvarsgrenarnas motsvarande befattningshavare. Kungl. Maj:t har emellertid för närvarande icke ansett sig kunna tillgodose dessa önskemål.

Det är uppenbart, att det ännu så länge är svårt att ta bestämd ståndpunkt till frågan om civilförsvarsöverläkarens löneställning. Omorganisationen av civilförsvaret och övergången till en civilförsvarsplanläggning med massutrymning som viktigaste instrument kan i och för sig komma att medföra många medicinska problem. Vilken roll civilförsvarsöverläkaren under dessa omständigheter kommer att spela är icke lätt att säga. Så mycket står emellertid klart att de medicinska problemen icke komma att uppstå enbart inom civilförsvaret i mer begränsad mening utan till stor del komma att avse olika aspekter av det icke militära totalförsvaret som helhet: ekonomiskt försvar, psykologiskt försvar o. s. v. Inom de myndigheter, vilka syssla med sistnämnda uppgifter, finnes ingen medicinsk befattningshavare. Det synes därför sannolikt att den till civilförsvarsstyrelsen knutne civilförsvarsöverläkaren kan komma att få betydelsefulla arbetsuppgifter även utanför styrelsen. Huruvida detta blir fallet eller ej beror givetvis till stor del på tjänstens innehavare.

I civilförsvarsstyrelsens nuvarande organisation finns en arvodestjänst som civilförsvarsöverläkare. Denna tjänst innehas av med. lic. Walo von Greyerz. Han fyller 53 år under 1959 och skulle — därest han utses till innehavare av tjänsten i Ae 25 — endast hinna tjäna in en begränsad pension. von Greyerz har tjänstgjort i civilförsvaret sedan år 1938, först inom Stockholm civilförsvarsområde och sedan från den 1 juli 1952 som civil-

försvarsöverläkare. Vid sidan härav har han som chef för sjukhuscentralen i Stockholm haft ansvaret under åren 1938—1941 för upprustning av sjukhusens krigssjukvårdsorganisation. Han har också haft ett flertal offentliga uppdrag bland annat som medicinalstyrelsens representant vid transport våren 1941 av finska invalider från Haparanda till Stockholm. Av särskild vikt är emellertid att framhålla, att von Greyerz under kriget företog ett längre studiebesök i England, varvid han bland annat arbetade som läkare i bombhärjade engelska städer, rentav under pågående bombanfall, och härigenom blev ovanligt väl förtrogen med det moderna krigets medicinska problem. Under sin tjänstgöring i civilförsvarsstyrelsen har han haft det närmaste ansvaret för uppbyggnaden av civilförsvarets sjukvårdstjänst. Det arbete han här nedlagt liksom arbetet i Stockholms civilförsvarsområde har inneburit en nydaning av civilförsvarets sjukvårdsorganisation. Han har också härför rönt allmänt erkännande inom landet och stor uppmärksamhet utomlands bland annat från Internationella röda korset. Härutöver har von Greyerz emellertid sysselsatt sig med krigssjukvårdsproblem i stort och spelat en ej obetydlig roll för samordningen av det civila totalförsvarets arbetsuppgifter i vad gäller sjukvårdsproblem och — icke minst — mentalhygieniska problem. Det synes sålunda uppenbart, att han personligen har ovanliga förutsättningar för att kunna spela den roll av samordnare, om vilken tidigare talats. Nämnas bör även, att han i internationella medicinska kretsar åtnjuter stor respekt och auktoritet. Under dessa omständigheter måste det anses angeläget att han kan förvärfvas för de nu aktuella uppgifterna inom det civila totalförsvaret.

Det arbete von Greyerz nedlagt i det allmännas tjänst har icke kunnat ske utan personliga uppoffringar. Det är känt att han avstått från inkomstbringande läkarpraktik för att utan särskild ersättning och utan att vara skyldig därtill ställa sin sakkunskap till förfogande för förberedelsearbete inom krigssjukvården.

Med hänsyn till vad som ovan anförts och till von Greyerz' gagnrika verksamhet i det allmännas tjänst synes den föreslagna lönegradsplaceringen i hans fall icke tillräcklig. Å andra sidan är det uppenbart, att tjänsten som civilförsvarsöverläkare icke kan på längre sikt lönegradsplaceras med utgångspunkt från en bedömning av innehavarens personliga egenskaper och att över huvud starka skäl kunna anföras för att ytterligare överväga hur befattningen lämpligen skall placeras i detta hänseende. En rimlig lösning synes därför vara att man tills vidare godtar propositionens principståndpunkt i fråga om tjänstens löneställning men i stället inrättar en personlig tjänst som överläkare i civilförsvarsstyrelsen åt von Greyerz. Denna tjänst bör i så fall placeras i lönegrad Bp 1, och så länge den innehas av von Greyerz bör självfallet befattningen i Ae 25 hållas vakant. Härigenom skapas å ena sidan möjligheten att utnyttja von Greyerz' kapacitet, medan

å andra sidan det slutliga avgörandet om tjänstens lönegradsplacering icke föregripes.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta om inrättande av en personlig tjänst som civilförsvarsöverläkare i Bp 1 för med. lic. Walo von Greyerz och att — därest riksdagen beslutar om inrättande av befattningen i Ae 25 — sistnämnda befattning skall hållas vakant så länge von Greyerz utövar den förstnämnda tjänsten.

Stockholm den 10 april 1959

Gunnar Heckscher

Fridolf Thapper
